

**INGLIZ TILINI IKKINCHI TIL SIFATIDA O'QITISH VA O'RGANISHDA
MADANIYATNING AHAMIYATI**

Turg'unboyeva Sug'diyona Sharofiddin qizi
O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti talabasi
turgunboyevasugdiyona@gmail.com

Valijonova Nafosatxon Otabek qizi
Namangan davlat universiteti talabasi
valijonovanafosat@gmail.com

Abstrakt. Bu maqola ingliz tilini chet tili sifatida o'rganish yoki o'rgatishda madaniyatning ahamiyati haqida muhokama qiladi. Muayyan madaniyatni til bilan aralashtirish bilan bog'liq bo'lgan til sinflari va faqat til darslari bo'lgan sinflar o'rtasidagi farq. Aytgancha, jarayon davomida til va madaniyatni birgalikda qabul qilishda ushbu muammolarni qanday hal qilishning turli usullari haqida ham ta'kidlan o'tiladi.

Kalit so'zlar: madaniyat, iboralar, muloqot, madaniyatlararo, til, ingliz tili, madaniyatni mustahkamlash, darslar, ikkinchi til.

Annotation. This article discusses the importance of culture in learning or teaching English as a foreign language. The difference between language classes that involve mixing a specific culture with the language and classes that are just language classes. By the way, in the course of the learning process, different ways of solving these problems will be emphasized in the way of accepting the language and culture together.

Key words: culture, expressions, communication, intercultural, language, English language, cultural reinforcement, lessons, second language.

Аннотация. В этой статье обсуждается важность культуры в изучении или преподавании английского языка как иностранного. Разница между языковыми классами, которые включают смешивание определенной культуры с языком, и классами, которые являются просто языковыми классами. Кстати, в ходе процесса будут подчеркиваться разные пути решения этих проблем в процессе принятия языка и культуры вместе.

Ключевые слова: культура, выражения, общение, межкультурное, язык, английский язык, культурное подкрепление, уроки, второй язык.

Til madaniyatning bir bo'lagi hisoblanar ekan, bu bilimlarni tushunish va chuqurroq o'rganish uchun tilni ham, madaniyatni ham keng o'rganish kerak. Hozirgi kunda ingliz tili butun dunyoda xalqaro til sifatida qabul qilinayotgani hammaga ayon. o'sha tilda turli ibora va birikmalarni qo'llash, qachon ishlatish ajralmas qobiliyatdir. Ingliz tili kabi ikkinchi tilni o'rganishni boshlashdan oldin, o'sha madaniyat haqida batafsil ma'lumotga ega bo'lishni amalga oshirish til bilan bog'liq. Aslida, madaniyat odamlarning nima qilishi va odatda nimaga ishonishini o'z ichiga oladi. Shuning uchun u ikkinchi tilni o'rganayotgan odamning tasavvuriga chuqur ta'sir qiladi va o'qitish va o'rganish usullarini ham belgilaydi.

Vey (2005:56) fikricha, til ikki tomonlama xususiyatga ega: ham muloqot vositasi, ham madaniyat tashuvchisi. Madaniyatsiz tilni tasavvur qilib bo'lmaydi, insoniyat madaniyati ham tilsiz. Shuning uchun madaniyat odatda ma'lum bir tilning ko'zgusi sifatida ko'riladi.

Yangi tilni o'rgatish o'quvchilaringizni hayotda duch kelishi mumkin bo'lgan vaziyatlarga rejalashtirishni nazarda tutadi, shu bilan birga har qanday g'arb xalqi chalkashlik, kamsitish yoki muloqot qilishdan qochish yoki umuman noto'g'ri talqin qilish uchun ish qidirishni anglatadi. Ta'limning maqsadi maqsadli tilda mahalliy ma'ruzachilarning malakasi emas. Yoki, ehtimol, u o'quvchilarda madaniyatlararo kommunikativ kompetentsiyani yaratish orqali madaniyatlararo kommunikativ kompetentsiyani yaratadi, ijtimoiy asosda o'ziga xos sherigiga, ya'ni madaniyatga aniq interfeyslarni o'rgatadi, o'quvchilarda madaniyatlararo kompetentsiyani kuchaytiradi va yaratadi, ularga madaniy jihatdan kelib chiqadigan xatti-harakatlarni to'g'ri tushunish va olish imkoniyatini beradi. Yaqin Sharq o'qituvchilariga rozi bo'lish, har qanday holatda ham, Ingliz tilini uning madaniyati bilan o'rganish ularga bu jarayonni oson qiladi.

Dunyoning ko'plab mintaqalarida yashovchi ijtimoiy tartiblar o'ziga xos ijtimoiy bolalik, qadriyatlar, xulq-atvor va asoslarga ega va turli xil dialektlardan foydalanadi. Til va madaniyat sirtidan ikkita o'ziga xos soha bo'lib ko'rinadi, lekin ular bir-biriga bog'langan va odatda bir-biriga ta'sir qiladi. Gleason (1961) lahjalar jamiyatning ob'ekti emas, balki jamiyatning tasviri ekanligini ko'rsatdi. Dialektning rivojlanishi odatda unga bog'liq madaniyatga ta'sir qiladi va bilish va odatlarning ijtimoiy dizaynlari ko'pincha ushbu tilda aniq kodlangan. MakNikol, 1998).

Til sinfida taxminan madaniyatni o'rganishda biz dialekt va madaniyatga oid da'vo tajribamizga tayanishimiz kerak, chunki ular ma'nolarni yaratish va izohlashda tajribaga ega. Sinfdan tashqarida yodlash qobiliyati, ehtimol, maktabda o'qiyotganlar boshqa madaniyat atrofida o'rganishi mumkin bo'lgan har qanday ma'lumotlardan ko'ra muhimroqdir. Bu ko'pincha har qanday madaniyatga ko'rsatma berish g'alati, chunki jamiyatlar o'zgaruvchan va xilma-xildir. Til o'qituvchilari biladilarki, sinfda ta'lim berishga qodir bo'lgan narsa, albatta, dialekt va madaniyatning qisman tasviri kabidir. Ta'limga ega bo'lgan qamoqqa olishni tan olsak, biz taxminan ko'rsatma berayotgan jamiyatlar haqida stereotipik qarashlarni yaratish ehtimoli kamroq. Deyarli madaniyatni yod olishni o'rganish shuni anglatadiki, yangi til bilan barobar uning madaniyatini ham o'rganish ularga o'z shaxsiyatlarini qaytadan kashf qilishga yordam beradi.

Tomalin (2008) tufayli ingliz tilining xalqaro roli va globallashtirish madaniyatni tinglash, gapirish, o'qish va yozishdan tashqari beshinchi til mahorati sifatida o'rgatishning ikkita asosiy sababidir.

Madaniyat va til o'rtasidagi munosabatni tushunish bizga ingliz tili kabi o'quvchilarga chet tilini o'rgatish bo'yicha ko'rsatmalarni yaratishda yordam beradi.. Til madaniyatning bir qismi bo'lishi mumkin va madaniyat tilning bir qismi bo'lishi mumkin. Ikkalasi bir-biriga so'zsiz bo'ysunadi va ular ham shunday ko'rsatma olishlari kerak. Ilhom ikkinchi tilni o'rganish uchun muhim ahamiyatga

ega bo'lganligi sababli, o'qituvchilar o'zlarining shevalarini o'rganishni iloji boricha qiziq va mos ravishda shakllantirishga ishora qilishlari kerak. Madaniy asoslangan ELT sinflari madaniyatlararo kompetensiyalarga ega o'quvchilarni bugungi globallashtirilgan dunyoda samarali muloqot qilish uchun tayyorlaydi. O'quvchilarning uni uzoqdan o'rganishlari uchun tashqi madaniyat va o'z madaniyatidan birgalikda foydalanish kerak.

Xulosa. Hamma narsani hisobga olsak, madaniyat va tilni aralashtirib olib boriladigan darslar faqat tilni o'rgatishdan ko'ra, oldinga borish va hamma narsani oson va tez o'rganish uchun ajoyib yo'l bo'lardi. Xulosa qilib aytganda, o'qituvchilar o'quvchilarga Ijtimoiy qarama-qarshiliklarga e'tibor berganidek emas, balki fikrlash va muloqotda noto'g'ri tushunchalardan qochish uchun uni olish va qarama-qarshiliklarni o'rganishga harakat qiling. Talabalar uchun to'g'ridan-to'g'ri o'qitilishi va to'sqinlik qiluvchi omillarni yo'ngib o'tish uchun ijtimoiy asos ma'lumotlariga e'tiborini yaratish juda muhimdir.

Adabiyotlar

1. Armour-Tomas, E. & Gopaul-McNicol, S. (1998). Aql-idrokni baholash: Bio-madaniy model. Sage Publications, INC.
2. Gleason, H.S. Jr., (1961). An Introduction to descriptive Linguistics. New Dehli: Oxford and IBH Publishing Company.
3. Tomalin B. (2008). Madaniyat-beshinchi til malakasi.
4. Alptekin, C. (2002). `ELTda madaniyatlararo kommunikativ kompetentsiyaga to'g'ri`. ELT Journal, 56(1), 57-64.
5. Wei, Y. (2005). Integrating Chinese Culture with TEFL in Chinese classroom. Sino-US English Teaching, 2(7), 55-58.